

**Verslag wedstrijdbezoek ADO Den Haag – PSV
29 januari 2006**

Den Haag, april 2006

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Vorbereiding	4
2.1	Risico-inschaling	4
2.2	Vooroverleggen	4
2.3	Veiligheidsorganisatie	8
2.4	Documenten	9
3	Wedstrijddag (waarnemingen wedstrijdbezoek)	10
3.1	Rolverdeling leden Auditteam en DSP-groep	10
3.2	Overleggen op de wedstrijd	11
3.4	Politie	11
3.5	ADO Den Haag	14
3.6	Openbaar Ministerie	16
3.7	Gemeente	17
3.8	PSV	18
3.9	Infrastructuur	20
3.10	Spreekkoren	20
3.11	Handhaving stadionverboden	21
3.12	Preventief Supportersbeleid	21
4	Conclusies	22
4.1	Beleid	22
4.2	Uitvoering	23
	Bijlagen	
Bijlage 1	Samenstelling Auditteam	26
Bijlage 2	Overzicht personele inzet politie Haaglanden	27

1 Inleiding

Sinds 2003, het jaar dat het Auditteam voetbalvandalisme is ingesteld door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties doet het team onderzoek naar die factoren die een rol spelen bij het verloop van de wedstrijdorganisatie in het Betaald Voetbal. Daartoe bezoekt het Auditteam (risico)wedstrijden met als doel lering te trekken uit de voorbereiding en uitvoering van maatregelen die worden getroffen om een risicowedstrijd in goede banen te leiden. Daarbij wordt nagegaan of en hoe het 'beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld' en het 'handboek veiligheid' van de KNVB in de praktijk wordt toegepast. Het Auditteam wordt in zijn werkzaamheden ondersteund door medewerkers van onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep.

De wedstrijd ADO Den Haag – PSV is de elfde wedstrijd in het kader van wedstrijdbezoeken van het Auditteam. In dit seizoen is het de derde wedstrijd die bezocht wordt. De rapporten van het Auditteam zijn te downloaden op: www.minbzk.nl/veiligheid/politie/voetbalvandalisme en www.civ-voetbal.com/audit/auditteam-rapportage.htm

Het Auditteam is verheugd te merken dat de betrokken organisaties goed hun medewerking verlenen aan het wedstrijdbezoek en over het algemeen zeer open en toegankelijk zijn. Een houding die er aan bijdraagt dat het Auditteam goed kan observeren, waardoor de betrokken organisaties en derden de kans krijgen om te leren van deze observaties. Het Auditteam bedankt de betrokken politiekorpsen, de beide clubs, de supporterscoördinatoren, het OM en ook de gemeente voor hun inzet en medewerking.

In deze rapportage wordt in hoofdstuk 2 verslag gedaan van de observaties van de voorbereiding. In hoofdstuk 3 wordt de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen rondom de wedstrijd beschreven. In hoofdstuk 4 worden op basis van deze observaties conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2 Voorbereiding

De wedstrijd ADO Den Haag – PSV wordt gespeeld op zondag 29 januari 2006 om 12.30 uur in het Zuiderparkstadion in Den Haag.

De voorbereidingen voor de wedstrijd zijn tijdig gestart, het vooroverleg heeft plaats gevonden op 9 december 2005. In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de voorbereidingen en de bevindingen van het Auditteam .

2.1 Risico-inschaling

Dit jaar is de wedstrijd ADO Den Haag – PSV aangemerkt als risicowedstrijd (C-categorie), hoewel er geen grote rivaliteit is tussen de beide supportersgroepen. De risico-indeling is geadviseerd door de politie Haaglanden aan de driehoek en door de driehoek overgenomen. Vorig seizoen was de risico-inschaling B-categorie. Toen hebben er twee incidenten plaatsgevonden voorafgaand en tijdens de thuiswedstrijd van ADO tegen PSV. Op weg naar het stadion in het Zuiderpark zijn toen de bussen van de PSV supporters bekogeld in de buurt van het verzamelcafé van de harde kern van ADO Den Haag supporters. Hierbij is een PSV supporter gewond geraakt en zijn vier bussen beschadigd. De wedstrijd is vorig seizoen in de tweede helft gestaakt naar aanleiding van ontoelaatbare spreekkoren en een agressieve sfeer in het stadion. Naar aanleiding van deze incidenten uit het vorig seizoen is de wedstrijd voor dit jaar 'opgeschaald' naar een hoogrisicowedstrijd (C). Er is geen informatie die duidt op een eventueel treffen tussen supporters voor de wedstrijd van 29 januari.

De consequenties van een risico C-inschaling liggen op het gebied van de politie-inzet en een speelverbod voor het aangrenzende amateurcomplex. Voor alle wedstrijden (dus ook risico A) geldt voor de bezoekende club een verplichte buscombi. Dit in verband met de moeilijke beveiliging van de route naar het stadion en het ruimtegebrek voor het parkeren van auto's van uitpubliek. Het stadion ligt redelijk ver van de snelweg, midden tussen de woonwijken.

2.2 Vooroverleggen

Ter voorbereiding van de wedstrijd heeft een aantal overleggen plaatsgevonden. In de volgende subparagrafen komen deze aan bod.

2.2.1 Afspraken vooroverleg BVO's en politie

Op 9 december 2005 heeft een eerste vooroverleg plaatsgevonden (conform artikel 9 van het Handboek Veiligheid van de KNVB). Bij dit overleg waren, naast een toehoorder van het Auditteam, de volgende personen aanwezig: de veiligheidscoördinator van ADO, de supporterscoördinator van PSV, de voetbalcoördinatoren van de politie Haaglanden en Eindhoven, vertegenwoordigers van de supportersverenigingen van ADO en van PSV.

De afspraken van dit vooroverleg zijn vastgelegd in een verslag en opgenomen in het draaiboek van de wedstrijd van ADO Den Haag - PSV. De afspraken in het vooroverleg spitsten zich toe op het vervoer van de supporters en lokale reglementen zoals een algeheel alcoholverbod rond het stadion en de aanwezigheid van vlaggen/ spandoeken met stokken.

Kaartverkoop

Er zijn in totaal 600 zitplaatsen voor de supporters van PSV beschikbaar in het bezoekersvak in het Zuiderparkstadion. De prijs voor een kaartje inclusief vervoer is € 24,60 (met combikorting). PSV verkoopt de kaarten alleen aan uitkaarthouders; deze kaarthouders zijn geregistreerd met pasfoto. Zij kunnen op hun uitkaart slechts één kaart kopen. ADO Den Haag verkoopt de 11.500 beschikbare kaarten alleen aan seizoenkaarthouders en clubkaarthouders. Men kan maximaal één kaart kopen, er kan geen kaart worden bijgekocht. ADO beschikt over een pasfotoregistratie van alle kaarthouders. De kassa's blijven gesloten op de speeldag. De politie Haaglanden zal streng optreden tegen PSV-supporters die buiten de buscombi om naar Den Haag komen. Bij wangedrag van supporters in de bussen kan de politie besluiten de bussen terug te sturen naar Eindhoven. ADO Den Haag en PSV communiceren deze afspraken aan hun supporters.

Fouillering

In het vooroverleg wordt afgesproken dat de supporters van PSV bij het instappen van de bussen bij het Philips stadion niet gefouilleerd worden. Er is wel visuele controle op wat er mee gaat de bus in, dit om te voorkomen dat er alcohol en vuurwerk mee worden genomen. De visuele visitatie wordt uitgevoerd door PSV-stewards, hierbij is geen politie aanwezig. Bij de toegang tot het stadion in Den Haag worden de supporters van PSV door de stewards van ADO Den Haag 1 op 1 gefouilleerd. Het uitstappen van de supporters van PSV vindt bus voor bus plaats, zodat de druk op de tourniquets niet te groot wordt.

Inzet stewards PSV

PSV zal 2 stewards per bus meenemen. Het aantal stewards wordt later definitief bepaald, afhankelijk van het aantal supporters dat meereist. Er wordt een inzet van maximaal 28 stewards verwacht. Uiterlijk op 23 januari 2006 zal het definitieve aantal supporters en stewards door de veiligheidscoördinator van PSV aan de veiligheidscoördinator van ADO Den Haag worden doorgegeven.

Aankomst bussen PSV

Er zullen maximaal 13 bussen worden ingezet om de 600 supporters van Eindhoven naar Den Haag te vervoeren. De bussen vertrekken in 2 of 3 clusters. De bussen worden vanaf Delft begeleid door politiemotoren. Er is een aantal routes mogelijk van de snelweg naar het stadion. Welke route wordt gekozen wordt niet bekendgemaakt. De buschauffeurs moeten de motorbegeleiders volgen. De bussen rijden bij het stadion achterlangs en direct een met hekken afgeschermd parkerzone bij het uitvak op.

Vertrek van bussen PSV na de wedstrijd

De supporters van PSV worden niet opgehouden na afloop van de wedstrijd. Het is de bedoeling de supporters zo snel mogelijk te laten vertrekken met de bussen. Zij stappen na afloop in de bus waarmee ze ook gekomen zijn (bussen zijn genummerd). Er staat ME opgesteld bij vertrek en er rijden politiemotoren mee om de bussen naar de snelweg te geleiden.

Spandoeken

Tijdens het vooroverleg wordt afgesproken dat spandoeken en (digitale) camera's zijn toegestaan. (Span)doeken of vlaggen met stokken worden door de politie niet toegestaan tijdens de wedstrijd, trommels ook niet.

PSV geeft in een e-mailwisseling die volgt na het overleg aan het oneens te zijn met het verbod op vlaggenstokken. Supporters van PSV gaan normaal gesproken zonder noemenswaardige problemen naar wedstrijden toe en aan de gebruikte pvc-stokken zijn door PSV veiligheidseisen gesteld. Waar-na PSV verwijst naar de afspraak dat de orde in het stadion (en dus ook over het meenemen van vlaggenstokken) in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van ADO Den Haag.

De gemeente Den Haag antwoordt dat Het Haagse vlagbeleid door de lokale driehoek gesanctioneerd beleid is en dat dit niet alleen voor de bezoekers, maar ook voor het Haagse publiek van kracht is. Het maken van een uitzondering ten behoeve van PSV-bezoekers, betekent dat ook andere bezoekende en thuis supporters een uitzondering zullen wensen. Daarom geldt een algeheel vlagverbod. PSV legt zich hierbij neer.

Alcohol

Er wordt geen alcohol geschonken in het stadion. Ook is er een verbod om met alcohol in het Zuiderpark op de openbare weg te lopen. Alcohol op de bussen is niet toegestaan, de politie treedt hier streng tegen op. PSV geeft aan dat er bier mee gaat onder in de bus dat alleen op de terugreis, buiten de stadsgrenzen van Den Haag, aan boord zal worden verkocht.

Verder wordt besloten dat de supportersbegeleiders van beide politiekorpsen in burgertenuue optreden. De politie Eindhoven stuurt 4 tot 6 supporterbegeleiders mee.

Het spreekkorenbeleid wordt niet besproken tijdens het vooroverleg. In het verslag van het overleg is het spreekkorenbeleid wel opgenomen.

2.2.3 Vooroverleg politie Haaglanden

Het politieoptreden wordt aangestuurd door een Staf Grootschalig Bijzonder Politieoptreden (SBGO) op basis van het Referentiekader Conflict en Crisisbeheersing. Uitgangspunten van te treffen maatregelen op de gebieden ordehandhaving, mobiliteit, opsporing, informatie en ondersteuning zijn beschreven in een basisdocument (ADO-Den Haag, seizoen 2005/2006, versie 2.0). In dit basisdocument wordt voorafgaand aan het speelseizoen op basis van een aantal criteria iedere wedstrijd gecategoriseerd naar A, B of C-risico. Bij wedstrijden op het niveau B en C wordt altijd gewerkt vanuit een SGBO-structuur, in verband met de hoeveelheid in te zetten personeel in een groot aantal verschillende eenheden.

In de voorbereiding is de SGBO twee keer bij elkaar geweest.

Vorbereidend Commandantenoverleg 11 januari 2006

Het overleg werd ingeleid door de directeur Haaglanden II, die het resultaat van het driehoeksoverleg meedeelde:

- Het standaardpakket inzet en maatregelen aangegeven voor een categorie C wedstrijd wordt gehanteerd.
- Aan het spreekkorenbeleid zal strikt de hand gehouden worden. De uitvoering van dat beleid, inclusief staken van de wedstrijd, is voorbereid.
- Er zijn geen geüniformeerde politiemensen in het stadion (afgezien van de Stadion Commandant en de beide voetbalinspecteurs). Politie is wel op afroep beschikbaar.
- De politie is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde.
- Stewards van ADO regelen het parkeren en verkeersregelaars van de politie dragen zorg voor het regelen van het verkeer.
- Het 'vlaggenbeleid' wordt strikt gehanteerd. Dat wil zeggen: *geen* stokken in het stadion tijdens de wedstrijd.
- De aanrijroute van de supportersbussen is afhankelijk van de feitelijke situatie ter plaatse.

Per commandant wordt aangegeven welke aandachtspunten er zijn voor de wedstrijd. Een kleine selectie hieruit:

- De supportersbegeleiders treden in burger op in koppels. Zij zijn ook in het stadion aanwezig en treden eventueel op als back-up van de stewards.
- Afhankelijk van de ervaringen tijdens de wedstrijd ADO-Utrecht op 15 januari 2006 zal besloten worden of de in vrede stuwende optredende ME voorzien mag zijn van een lange wapenstok.
- De ME maakt gebruik van Jeeps. Er is, naast het videovoertuig van Haaglanden, ook een mobiel videoteam voorzien.
- Voorzieningen in kader bestuurlijke ophouding worden niet getroffen, omdat daar geen behoefte toe bestaat.

Op 25 januari 2006 is er nog een commandantenoverleg geweest. Hierbij was geen vertegenwoordiging van het Auditteam aanwezig.

2.2.4 Voorbereiding driehoek

Op het moment dat de categorisering van wedstrijden bekend is en het speelschema door de KNVB is vastgesteld, wordt voor het gehele seizoen de basisinzet van de politie bepaald (zowel kwalitatief als kwantitatief). Dit gebeurt in augustus door de driehoek in het eerder vermelde basisboek ADO Den Haag seizoen 2005-2006. Iedere wedstrijd wordt in het operationele driehoeksoverleg van politie, gemeente en OM, besproken. Hierin wordt de specifieke inzet voor die wedstrijd besproken en wordt bekeken of er een aanpassing op de inzet noodzakelijk is. Op basis van de laatste informatie wordt bekeken of er sprake moet zijn van een opschaling of afschaling. In de voorbereiding op deze wedstrijd heeft dit operationele driehoeksoverleg plaatsgevonden op 23 januari

Uitgangspunten driehoek

De driehoek heeft uitgangspunten voor beleid geformuleerd. Deze zijn opgenomen in het draaiboek van de politie. Het beleid is gericht op:

- optreden bij het scanderen van discriminerende en/of racistische teksten;
- voorkomen confrontatie tussen beide supportersgroepen;
- voorkomen wanordelijkheden;
- optreden bij strafbare feiten.

2.3 Veiligheidsorganisatie

Binnen het ADO Den Haag stadion is het bestuur van ADO Den Haag in eerste instantie verantwoordelijk voor de rust, orde en het handhaven van de huisregels. De veiligheidscoördinator van ADO Den Haag bevindt zich tijdens de wedstrijd in de commandopost. en stuurt hij de veiligheidsorganisatie van ADO Den Haag aan. Deze organisatie bestaat uit de particuliere beveiligers en de stewards. Slechts indien de openbare orde ernstig in gevaar komt of indien strafbare feiten worden gepleegd, treedt de politie op. Dit gebeurt na overleg tussen de stadioncommandant en de veiligheidscoördinator van ADO Den Haag.

Inzet politie

De politie Haaglanden werkt voor deze wedstrijd met een SGBO structuur (Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden). Dit omdat de wedstrijd, gezien het belagen van de PSV bussen vorig jaar, beschouwd als een grootschalige politieoperatie.

Bij deze risico C wedstrijd zijn in totaal 296 politiemensen ingezet. Er wordt gebruik gemaakt van:

- een team van 19 supporterbegeleiders (inclusief stadioncommandant);
- een groep openbare orde van 89 man waaronder 1 paraat peloton, 12 paarden/ruiters, 4 hondengeleiders, 16 verkenners en een videowagen;
- verkeer en vervoer wordt geregeld door 26 politiemensen, waaronder 8 motorrijders en 15 verkeersregelaars;
- de Mobiele Eenheid en de Arrestatie Eenheid bestaat uit 3 pelotons ME (waarvan 1 bijstand uit Rotterdam-Rijnmond, en 2 secties aanhoudings-eenheid (AE), (130 personen ME en 20 personen AE), en 6 hondengeleiders;
- een rechteam van 14 man paraat en overige inzet van 22 man, waaronder een helikopter van de KLPD. Deze helikopter volgt de aankomst en het vertrek van de supportersbussen van PSV in Den Haag;
- vanuit Eindhoven zijn 4 supporterbegeleiders meegereisd.

Voor een totaal overzicht van de politie-inzet wordt verwezen naar bijlage 2.

Openbaar ministerie

Het Openbaar Ministerie werkt bij risico-C voetbalwedstrijd met een voetbalofficier en een parketsecretaris. De voetbalofficier is bij iedere thuiswedstrijd van ADO Den Haag aanwezig. Hij bezoekt meestal ook de briefing van politie voorafgaand aan de wedstrijd. Tijdens de wedstrijd, als er geen bijzonderheden zijn, bevindt de voetbalofficier zich in de buurt van de commandoruimte in het stadion. Eventuele arrestanten worden vervoerd naar het hoofdbureau van politie. De officier kan de verdachte daar een dagvaarding uitreiken, voorgeleiden of een boete opleggen.

In de voorbereiding op deze wedstrijd heeft het OM ervoor gekozen om twee parketsecretarissen mee te nemen naar het stadion.

Veiligheidsorganisatie clubs

ADO Den Haag werkt met deels vrijwilligers en deels professionele beveiligers als stewards. ADO Den Haag heeft circa 70 stewards. PSV heeft een relatief groot stewardbestand van circa 430 stewards.

De opleiding van de stewards wordt door de clubs zelf verzorgd. ADO Den Haag en PSV geven daarbij aan te voldoen aan voorschriften van de KNVB in Richtlijnen licentie-eisen.

ADO Den Haag is voornemens om bij deze wedstrijd 50 stewards, 6 hoofdstewards en 77 personen beveiligingspersoneel in te zetten. Een deel van de stewards wordt geleend van Excelsior en Sparta. 75 Veiligheidsstudenten van het Mondriaancollege regelen het parkeren en wijzen toeschouwers naar hun plaatsen in het stadion. PSV zet 14 stewards in.

Tabel 2.1 Verhouding inzet veiligheidspersoneel – toeschouwers

	ADO Den Haag	PSV	Totaal
Aanwezige supporters	6.341	250	6.591
Inzet stewards (inclusief hoofdstewards en beveiligingspersoneel) excl 75 studenten voor parkeren en plaatswijzen	133	14	148
Inzet politie	292	4	296

Op iedere 22 supporters wordt 1 politie-agent ingezet. Op iedere 45 supporters wordt 1 steward/beveiliging ingezet. Worden de parkeerwachters en de plaatswijzers ook meegerekend dan is dit een op 30 bezoekers.

2.4 Documenten

Voor de wedstrijd zijn de volgende documenten beschikbaar:

- Draaiboeken:
 - politie Haaglanden, inclusief deeldraaiboeken;
 - ADO Den Haag;
 - PSV (busvervoer).
- Verslag vooroverleg op 9 december 2005.
- Presentatie briefing stewards door ADO Den Haag.
- APV gemeente Den Haag.
- Convenant 'Veiligheid Betaald voetbal in de gemeente Den Haag', seizoen 2005-2006.
- 'Schipperen in het Zuiderpark' onderzoek naar werking publieksbureau ADO Den Haag.

3 Wedstrijddag (waarnemingen wedstrijdbezoek)

3.1 Rolverdeling leden Auditteam en DSP-groep

Bij de wedstrijd zijn vier leden van het Auditteam aanwezig: Margo Vliegenthart, Jan Franssen, Cees Bakker en Henk Wooldrik. Daarnaast loopt een ondersteuner van DSP-groep, Gea Schaap, mee met de organisatie van PSV.

Zij richten zich elk op een ander onderdeel van de veiligheidsorganisatie rondom de wedstrijd:

- Mevrouw Vliegenthart sluit aan bij de veiligheidscöördinator van ADO Den Haag. Zij volgt de briefing van de hoofdstewards en een instructie van de stewards. Ook is zij op de wedstrijddag bij het veiligheidsoverleg met de veiligheidscöördinatoren van beide clubs en de arbitrage. Vervolgens kijkt zij met de veiligheidscöördinator mee bij de aankomst en controle van de supporters van ADO Den Haag en PSV. Na afloop van de wedstrijd volgt er een kort overleg met de veiligheidscöördinatoren van beide clubs.
- De heer Franssen woont de wedstrijd bij in de aanwezigheid van de medewerker Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente en de voorzitter en directeur van ADO Den Haag. Er vindt op de ochtend voor de wedstrijd geen driehoeksoverleg plaats.
- De heer Bakker volgt de politieorganisatie. Hij start 's ochtends met een bezoek aan de commandoruimte van de Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB0) aan het hoofdbureau in Den Haag. Daar volgt hij de briefing van de commandanten en de ME en ontmoet de voetbalcommandant. Vervolgens reist hij af naar het Zuiderparkstadion. Daar bekijkt hij de aankomst van de supporters van PSV en loopt hij mee met de voetbalcoördinator.
- De heer Wooldrik woont de recherchebriefing bij en loopt mee met de voetbalofficier.
- Mevrouw Schaap loopt mee met de stewardcoördinator van PSV. Zij is aanwezig bij de briefing van de stewards in het Philipsstadion in Eindhoven. Ook observeert zij de controle van de supporters van PSV en het vertrek van de bussen uit Eindhoven. Zij reist in de eerste supportersbus mee naar Den Haag. Tijdens de eerste helft van de wedstrijd verblijft zij in het bezoekersvak en heeft daar contact met de stewardcoördinator, diverse (hoofd)stewards en de voetbalcoördinator. Tijdens de tweede helft loopt zij mee met de coördinator van het preventieve supportersbeleid van ADO Den Haag. Tot slot volgt zij het vertrek van de supporters van PSV uit het stadion.

Alle Auditteamleden hebben een verslag gemaakt van hun bevindingen. Op basis van deze verslagen en informatie uit vooroverleggen en schriftelijke informatie, is dit verslag over de wedstrijddag geschreven. De betrokken partners bij de wedstrijdorganisatie zijn in de gelegenheid gesteld om het concept verslag op feitelijke onjuistheden te corrigeren.

3.2 Overleggen op de wedstrijddag

Op de wedstrijddagen vinden de volgende overleggen plaats:

- Bij de politie Haaglanden begint de wedstrijddag met een briefing van alle commandanten op het hoofdbureau van politie, gevolgd door een ME-briefing en de recherchebriefing. De supportersbegeleiders, de Arrestatie Eenheid (AE) en andere eenheden ontvangen afzonderlijk een briefing, veelal op andere locaties. Hierbij is het Auditteam niet aanwezig geweest.
- Bij ADO Den Haag begint de wedstrijddag met de briefing van de hoofdstewards, gevolgd door de briefings van de stewards per sector door de hoofdstewards.
- Ook vindt er regulier veiligheidsoverleg plaats tussen het arbitrale kwartet, de veiligheidscoördinatoren van beide clubs, de voetbalcoördinator van de politie Haaglanden en de auditor van de KNVB.
- Bij PSV ontvangen de stewards een briefing voor het vertrek van de bussen.
- Na afloop van de wedstrijd vullen de veiligheidscoördinatoren van de beide clubs het KNVB formulier 'wanordelijkheden' in.
- De eenheden van de politie worden aan het einde van de wedstrijddag gedebrieft. Ook de stewards van ADO Den Haag krijgen na de wedstrijd een debriefing.

3.4 Politie

Inrichting politieorganisatie SGB0-structuur

Het politieoptreden wordt aangestuurd door een Staf Grootschalig Bijzonder Politieoptreden (SBGO) op basis van het Referentiekader Conflict en Crisisbeheersing. Uitgangspunten van te treffen maatregelen op de gebieden ordehandhaving, mobiliteit, opsporing, informatie en ondersteuning zijn beschreven in een basisdocument (ADO-Den Haag, seizoen 2005/2006, versie 2.0). De Algemeen Commandant bedient zich bij de beleidsuitvoering van operationele commandanten. Zij onderhouden regelmatig contact met hem of met leden van zijn staf. Het verantwoordelijk directielid is eindverantwoordelijk voor de politimaatregelen. Hij is verantwoordelijk voor de beleidsvorming, de planvorming en de uitvoering van het in de driehoek vastgestelde beleid en de evaluatie van het grootschalig optreden.

Draaiboeken

Mede door de gehanteerde SGB0 structuur is het draaiboek van de politie zeer uitgebreid, met deeldraaiboeken voor het stadion, openbare orde, Mobile Eenheid, een verbindingsschema en een geneeskundig draaiboek.

In de draaiboeken van de politie is onder meer aandacht voor het alcoholbeleid, de aankomst van de supportersbussen van PSV en de beschrijving van scenario's voorafgaand, tijdens en na afloop van de wedstrijd bij confrontaties, ernstige incidenten en ontruiming.

Door het paraat peloton van de Openbare Orde eenheid in vreedstenuue worden primair toezichthoudende taken uitgeoefend (alcohol en parkeerbeleid). Als er sprake is van ongeregeldeheden gevolgd door ME-inzet die meer dan de reguliere inzet vraagt, dan wordt het paraat peloton omgehangen en (net als de beredenen) overgeheveld en naar de ME.

Bij de aankomst van het cluster van 6 supportersbussen van PSV wordt een grote verkeerskring ingesteld. Zodra het cluster binnen is wordt afgeschaald naar een klein cluster. Deze blijft de hele wedstrijd van kracht.

Top 50 hooligans

De politie Haaglanden werkt met een lijst die elk jaar wordt vastgesteld in overleg met het OM. Risico C supporters die ook buiten het voetbal om misdrijven plegen staan op deze lijst. Ook veel supporters die al eerder een stadionverbod hebben gehad of met een lopend stadionverbod staan op deze lijst. Het top 50 project in Den Haag is een voorloper van het landelijk ingevoerde Hooligans in beeld. Als iemand van top 50 wordt aangehouden volgt altijd een voorgeleiding, hoe klein het vergrijp ook (dus nooit een transactie). Deze lijst wordt voor een uitwedstrijd naar het OM van de uitstad toegestuurd, met het verzoek om geen transactie aan te bieden aan overtreeders op deze lijst, maar ze te laten voorgeleiden bij OM in Den Haag.

De mensen op deze lijst worden aangesproken op het moment dat een overtreding begaan is. Er is geen huisbezoek of ander actief contact met mensen uit deze top 50. Wel zijn er 26 supportersbegeleiders van de politie uit bijna alle wijken in Haaglanden die met allerlei supporters in hun wijk wel eens contact hebben.

3.4.1 Politieoptreden wedstrijd

Briefings

Om half 9 vindt de briefing van alle commandanten plaats. Hierbij worden de bijzonderheden, de laatste informatie, de inzet, de logistiek en de verbindingen doorgesproken. Een melding van een verdachte locatie wordt nog nage trokken.

Om 9 uur is er appèl van bijna alle eenheden, waarbij laatste informatie wordt medegedeeld door de Algemeen Commandant. Het supportersdetachement en de ruiters worden op een andere locatie gebriefd.

Aansluitend worden de eenheden door hun commandanten in aparte ruimten afzonderlijk gebriefd. Bijzonder voor de politie Haaglanden is dat een peloton ME is uitgerust met 12 Jeeps. Dit peloton krijgt te horen wie de bezetting van de Jeeps vormden, chauffeur, commandant en twee manschappen. De roepnummers van de verbindingen worden uitgegeven en de positionering voor, tijdens en na de wedstrijd, alsmede inzet en bijzonderheden. Dit peloton is getraind om afzonderlijk in paren of in zijn geheel op te treden. Door Rotterdam-Rijnmond wordt zoals aangevraagd een sectie ME als bijstand geleverd.

Om 10.00 uur zijn alle eenheden operationeel, evenals het Operationeel Commando Centrum in het Hoofdbureau.

Het Auditteam is tot slot aanwezig geweest bij de briefing van de recherche op het hoofdbureau, waar ook de vertegenwoordigers van het OM bij aanwezig zijn geweest. De briefing verloopt zakelijk, er zijn veel ervaren mensen aanwezig.

Begeleiding en aankomst bussen PSV

Om 11.00 uur arriveert de spelersbus van PSV. De aanrijroute in het Zuiderpark naar de afgeschermdede parkeerplaats voor de bussen wordt afgezet door ME, ruiters en hondengeleiders.

De supportersbussen worden vanaf Delft door de motorpolitie begeleid. De route is 5 minuten voor de komst van de bussen verkend door Verkenningseenheden en vrij gegeven. Alle op- en afritten van de snelweg en alle kruispunten tot Rijswijk worden door de motorpolitie vrij gehouden van verkeer. De supportersbussen kunnen zonder oponthoud doorrijden. In de bebouwde kom van Rijswijk en Den Haag zijn alle kruispunten afgezet door verkeersregelaar onder leiding van de politie. De ME is ter plaatse voor de ondersteuning van deze eenheden, wanneer zich ordeverstoringen voordoen. De passage over de vastgestelde route kan ongehinderd plaatsvinden. Rond twaalf uur komt het cluster met 6 bussen PSV supporters aan bij het stadion. De supportersbussen worden geparkeerd op een afgeschermdede en afzonderlijke parkeerplaats, nabij de speciale ingang voor de uitsupporters. Nadat alle supporters zijn gearriveerd wordt het hek om de parkeerplaats met een slot afgesloten, onder voortdurend toezicht van een hoofdsteward. Het videovoertuig van de ME Haaglanden positioneert zich nabij de toegang voor de uitsupporters en observeert alle bewegingen in de omgeving.

De aankomst verloopt uiterst ontspannen. Aangezien de PSV-supporters, zoals afgesproken bij het ingaan van de bus niet volledig zijn gefouilleerd, moeten zij allen voor het betreden van het stadion door de ADO-stewards of -beveiligers worden gefouilleerd. De bussen worden een voor een geopend. Omdat er maar twee tourniquets zijn ontstaat er toch enige congestie voor de twee tourniquets. Het fouilleren wordt kundig en grondig gedaan. De supporters stappen rustig uit, wachten op hun beurt om de tourniquet door te gaan en stellen zich correct op bij de fouillering door de stewards van ADO Den Haag. Corrigerend optreden van de aanwezige stewards, noch van de aanwezige politie is niet nodig.

Het supportersdetachement van de politie is aanwezig bij de toegangscontrole. Zij kunnen op basis van hun kennis en ervaring adviseren en interveniëren bij eventuele problemen met supporters. Tijdens de wedstrijd houden zij zich op tussen de supporters. In het stadion is, met uitzondering van de voetbalcoördinatoren, geen politiepersoneel in uniform aanwezig.

Commandokamer in het stadion

De ligging van de commandokamer is goed; het zicht op het veld en de tribunes is uitstekend. Echter de commandokamer in het stadion is veel te klein. Naast de veiligheidscoördinator van de club en de stadioncommandant zijn er een centralist van de politie en een van de club en een videobediener van de politie en een van de club aanwezig. Daarnaast zit er nog een Officier van dienst van de GHOR en een objectofficier van de Brandweer in de commandoruimte. Van TNO zijn er direct naast de commandoruimte 2 mensen die de supporters op de tribune fotograferen (hierover later mee).

Optreden van politie tijdens de wedstrijd

Zoals afgesproken in het beleidskader 2005 en het lokale convenant is er geen politie-inzet in het stadion, met uitzondering van de voetbalinspecteurs. In het uitvak zijn een viertal supportersbegeleiders van politie Eindhoven in burger aanwezig. Zij hebben een belangrijke rapporterende en dees-

calerende rol op basis van kennen en gekend worden.

De agenten in uniform die opgesteld stonden net buiten het bezoekersvak, zijn niet in actie hoeven komen. Hun aanwezigheid heeft niet tot reacties vanuit de supporters geleid. De ME heeft zich tijdens de wedstrijd niet zichtbaar voor het publiek op twee locaties opgehouden en is preventief ingezet bij aankomst en vertrek van de bussen van de supporters van PSV.

Tijdens de wedstrijd hebben zich geen noemenswaardige incidenten voorgedaan. Er zijn geen aanhoudingen verricht.

Vertrek bussen na afloop

De politie stond op tijd klaar voor het vertrek van de bussen van de PSV supporters. Er heerste een ontspannen sfeer bij het instappen van de PSV-supporters. Ook de supporters van ADO Den Haag vertrekken rustig, ondanks het 0-2 verlies. Noch door ADO-supporters, noch door PSV-supporters is geprobeerd om de confrontatie te zoeken met de tegenpartij. De PSV-supporterbussen vertrekken na afloop van de wedstrijd binnen een kwartier onder begeleiding van motorrijders uit het stadion. De supportersbussen worden door de politie begeleid naar de snelweg.

3.5 ADO Den Haag

ADO Den Haag maakt gebruik van het model draaiboek 'wedstrijdorganisatie' van de KNVB. Het draaiboek is actueel, volledig en correct ingevuld met ruime aandacht voor maatregelen, voorzieningen en bijzonderheden. Het draaiboek biedt gemakkelijk inzicht in de inzet aan personele middelen, de gemaakte afspraken en de specifieke aandachtspunten.

Veiligheidsorganisatie

ADO Den Haag heeft voor deze wedstrijd in totaal 56 stewards, 3 coördinatoren en 77 beveiligers ingeschakeld. Er is ondersteuning vanuit de stewarding van Sparta en Excelsior.

Naast deze stewardorganisatie zijn er 75 studenten ingezet voor parkeertaken en plaatsaanwijzen. Daarmee komt de totale inzet van de veiligheidsorganisatie tijdens de wedstrijddag op 133 aan de zijde van ADO Den Haag. Deze inzet van 1 op 50 ligt ruim boven de KNVB-norm (meer inzet van stewards bij C-wedstrijd dan 1 op 100). Er zijn in totaal 6.341 bezoekers in het stadion.

Briefing (hoofd)stewards

Vanaf 9.45 uur heeft de briefing van de stewardorganisatie plaatsgevonden. Dit gebeurt trapsgewijs; de veiligheidscoördinator heeft als eerste de hoofdstewards, de leidinggevendenden van de particuliere beveiliging (security company, en Bex security) en de coördinator van de Mondriaan leerling-veiligheidspersoneel geïnstrueerd. Vervolgens hebben de hoofdstewards de stewards gebriefd.

Via een uitgebreide powerpoint worden alle specifieke aandachtspunten van de wedstrijd doorgenomen door de veiligheidscöördinator. Er is veel aandacht voor spreekkorenbestrijding. Door de structuur van de briefing van de hoofdverantwoordelijken die persoonlijk aangesproken worden op de eigen taken en verantwoordelijkheden, wordt effectief de laatste voorbereiding doorgenomen.

Voorafgaand aan de wedstrijd

De toegangscontrole en het fouilleren wordt in zijn geheel gedaan door mannen en vrouwen van de Security Company. De beveiligingsbeambten zijn in het bezit van een lijst met namen van de 50 personen met een stadionverbod, waarvan 6 personen met een lokaal stadionverbod. ADO Den Haag werkt met een persoonsgebonden (seizoens-)clubcard met pasfoto. Dit maakt het uitdraaien van een stadionverbodenlijst met pasfoto's overbodig.

De foullering van de thuissupporters en uitsupporters worden volgens de instructies uitgevoerd. Er doen zich tijdens de foullering geen incidenten voor. Voor zover waargenomen kan worden geconstateerd dat de foullering intensief en zorgvuldig wordt uitgevoerd. De catering in het uitvak is geopend als de PSV-supporters aankomen, de toiletvoorzieningen bij het uitvak zijn minimaal en dit leidt tot lange rijen.

Tijdens de wedstrijd

De stewards treden rustig en adequaat op. Het feit dat, ondanks het verlies met 0-2, het gedrag van de supporters van de thuisclub gedurende de gehele wedstrijd en ook daarna correct is geweest, is uiteraard daarbij een belangrijke factor geweest.

Vanuit de commandokamer is met vele camera's in en om het stadion zeer goed zicht op alle bewegingen. ADO zet een eigen camerateam in dat bovenop het CCTV systeem continue de supporters op de Aad Mansveldtribune vooraf, tijdens en na de wedstrijd filmt. Deze beelden kunnen in het najaar gebruikt worden om eventuele daders van wangedrag te identificeren. Lastige klanten worden vanaf het begin gespot en worden gedetailleerd in beeld gebracht. Daarnaast is er van TNO iemand naast de commandoruimte aanwezig die met een geavanceerde computergestuurde camera via voorprogrammeerde bewegingen permanent foto's maakt. Deze zogenaamde Tegelaar maakt van elke 'stoel' op de Noordtribune om de drie minuten een foto. De kwaliteit van die foto's is zeer goed. Elk individu is op pasfotoformaat identificeerbaar. Op het moment dat er iets is gebeurd in een vak op die rij en die stoel kan er gedetailleerd gekeken worden wie er op die stoel gezeten heeft. Gecombineerd met de pasfotoregistratie die ADO al heeft levert dat bij overtreding van de huisregels of de wet én bewijs én de mogelijkheid tot vaststelling van de identiteit op. Het is volgens de politie en de veiligheidscöördinator van ADO merkbaar dat de lastige aanhang rekening houdt met het feit dat ze op beeld gevolgd worden. Dat wordt zichtbaar doordat enkele supporters na opruiend gedrag zwaaien naar de camera, als teken dat ze door hebben dat ze gespot worden.

De aanwezige stewards in het uitvak staan niet allemaal constant met de rug naar het veld en met het zicht op het publiek. Ook heeft er gedurende enige tijd een hek onbewaakt opengestaan naast de catering bij het uitvak in verband met het doortrekken van een videokabel. Dit levert geen risico op want deze gang loopt dood. Verder blijkt bij navraag dat een enkele 'ADO' steward in het uitvak niet weet wat te doen bij spreekkoren.

De PSV hoofdstewards weten dit wel, zij geven aan dat zij eerst zelf de betreffende supporter aanspreken.
Er hebben zich geen incidenten voorgedaan.

Na afloop van de wedstrijd

De stewards sporen direct na afloop van de wedstrijd de bezoekers aan om het stadion te verlaten. Dit vertrek verloopt heel voorspoedig.

Supportersvereniging en Publieksbureau

De supportersvereniging van ADO Den Haag is aanwezig bij het vooroverleg, maar heeft geen rol bij de besluitvorming betreffende de veiligheidsorganisatie. Bij de ondertekening van het lokale convenant wordt de supportersvereniging van ADO vertegenwoordigd door de supporterscoördinator vanuit het publieksbureau. Het publieksbureau is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, politie Haaglanden, Raad voor de Kinderbescherming, de supportersvereniging, ADO Den Haag en de Stichting Welzijn Escamp. Het publieksbureau voert het sociaal preventieve supportersbeleid in Den Haag uit. De supporterscoördinator stelt zich op als intermediair tussen de supporters en de gemeente, club, politie en OM. Hij kent veel supporters en de supporters kennen hem. Het publieksbureau organiseert activiteiten voor de supporters en waar nodig individuele begeleidingstrajecten voor probleemsupporters.

De supportersvereniging heeft circa 2000 leden en bestaat in de huidige vorm 4 jaar. De achterban bestaat voornamelijk uit seizoenskaarthouders en supporters die leven met de club en betrekkelijk weinig harde kern-leden. In het verleden is er veel overlast geweest van Haagse probleemsupporters. Hoewel het aantal incidenten en aanhoudingen de afgelopen jaren drastisch is verminderd, blijft er een onterecht negatief beeld bestaan van 'de ADO-supporter'. De 'echte' harde kern van ADO Den Haag wordt geschat op 50 supporters. Verder zijn er nog circa 150 meelopers.

3.6 Openbaar Ministerie

Bij deze wedstrijd zijn de voetbalofficier, de parketsecretaris en een administratieve coördinator van het parket aanwezig. Zij zijn present bij de briefing van de recherche op het hoofdbureau van politie.

De voetbalofficier bevindt zich tijdens de wedstrijd op de hoofdtribune in de buurt van de commandoruimte. Op deze wijze is de voetbalofficier gemakkelijk bereikbaar voor eventueel driehoeksoverleg. Voor, tijdens en na de wedstrijd zijn er geen aanhoudingen verricht.

Een zekere handicap in de afhandeling van arrestanten vormt de afstand tussen het Zuiderpark en het Hoofdbureau. Om allerlei praktische redenen geeft Den Haag er de voorkeur aan niet het politiebureau vlakbij het stadion te gebruiken, maar de recherche op het hoofdbureau in te schakelen. Vanwege deze afstand is het daarom essentieel dat informatieoverdracht over aanhoudingen en dergelijke goed is gewaarborgd. In de draaiboeken wordt hieraan voldoende aandacht geschonken. Aanhoudingen zonder een deugdelijke arrestantenkaart met de redenen van aanhouding en een goede pasfoto worden dan ook op voorhand niet in behandeling genomen.

Processen verbaal dienen ook meteen voorzien te zijn van een handtekening van de verbalisant. Het achteraf repareren van allerlei kleine onvolkomenheden wordt daarmee voorkomen.

3.7 Gemeente

De gemeente, de club, de politie en het OM hebben afspraken gemaakt over verantwoordelijkheden en taken. Deze zijn opgenomen in het convenant.

Convenant

De gemeente Den Haag beschikt over een actueel en vrij gedetailleerd (20 pagina's) convenant Betaald Voetbal seizoen 2005 – 2006. Dit convenant legt de verantwoordelijkheden en taken per ketenpartner vast op de onderwerpen zoals vastgelegd in het landelijk beleidskader 2005. Het convenant is ondertekend door de gemeente, de club, het OM en de supporterscoördinator van het publieksbureau.

Bijzondere aandachtspunten in het convenant zijn:

- Den Haag legt automatisch een stadionomgevingsverbod op aan iedereen die een stadionverbod heeft (5.3.7).
- Iedere clubkaart en seizoenkaarthouder is vastgelegd op digitale pasfoto en heeft zich gelegitimeerd (5.1.8).
- Bij A, B en C wedstrijden geen alcohol vanaf openstelling tot direct na de wedstrijd (5.1.11) veel aandacht voor de inzet en verbetering van de stewardorganisatie (5.1.5).
- De taken van de supporterscoördinator m.n. op gebied van preventief beleid worden uitgebreid beschreven. Samen met Publieksbureau is het beleid gericht op versterking jeugdbeleid en integrale aanpak risicosupporters (5.2).
- ADO Den Haag en de politie Haaglanden bevorderen een experiment, waarbij aan het civielrechtelijke stadionverbod een meldingsplicht wordt gehangen. Indien de supporter meewerkt, zal een deel van het stadionverbod voorwaardelijk kunnen worden opgelegd (5.7).
- De politie ontwikkelt een risicoanalyseformulier waarbij aan de hand van objectieve criteria het risico van een wedstrijd wordt ingeschat (5.4.3).

De laatste twee punten zijn nog niet uitgevoerd: Het risicoanalyseformulier is nog in ontwikkeling en er is sinds kort een meldingsovereenkomst voor supporters met een stadionverbod.

APV

De Algemeen Plaatselijke Verordening is niet heel uitgebreid, het bevat drie artikelen die relevant zijn voor het betaald voetbal:

- Artikel 53 handelt over het aanvragen van een vergunning voor wedstrijden.
- Artikel 54 handelt over ordeverstoring bij sportwedstrijden:
 1. het is verboden bij een sportwedstrijd (...) de orde te verstoren;
 2. hij, die aanwezig is bij een sportwedstrijd (...) is verplicht op last van een ambtenaar van politie de ruimte of locatie waar de sportwedstrijd plaatsvindt onmiddellijk te verlaten indien die wedstrijd plaatsvindt in strijd met het bepaalde in artikel 53 of indien er ter plaatse wanordelijkheden ontstaan dan wel dreigen te ontstaan.

Artikel 54 a behelst het stadionomgevingsverbod, voor mensen op de speeldag zelf de openbare orde bij het stadion verstoren of mensen met

een stadionverbod.

- Artikel 76a: er geldt een alcoholverbod in en rond het stadion.

Er zijn volgens de politie geen artikelen nodig om lastige uitsupporters buiten de gemeentegrens te zetten. In Den Haag geldt altijd een combi, er is nooit overlast van supporters die buiten de combi om reizen.

Op de wedstrijddag

In Den Haag zijn bij thuiswedstrijden twee medewerkers van de bestuursdienst in het stadion aanwezig om het totale verloop te observeren en daarna te analyseren. Daags na de wedstrijd nemen zij deel aan de evaluatie in driehoeksverband. Zij hebben tijdens de wedstrijd geen direct contact met de burgemeester die er zelf meestal niet is. Deze wedstrijd was de burgemeester wel aanwezig. De burgemeester krijgt informatie rechtstreeks van de verantwoordelijk directeur en neemt op grond daarvan, zo nodig besluiten.

3.8 PSV

PSV heeft een draaiboek busvervoer en een checklist busreizen binnenland. Het draaiboek geeft aan waar aandachtspunten liggen voor het vervoer, het scannen van de uitkaart bij het instappen en de taken en werkzaamheden. In de checklist wordt kort en bondig informatie gegeven over vervoer, sfeerattributen, vertrek, opstapplaatsen en aankomst/vertrek van de bussen in Den Haag.

Inzet PSV

Naar de wedstrijd in Den Haag gaan 280 supporters mee in een buscombi, vergezeld door 14 (hoofd)stewards. Twee EHBO-ers, twee stewardcoördinatoren van PSV en de veiligheidsmanager van PSV reizen met de auto mee. De reis vindt plaats met 6 bussen. 5 vanaf Eindhoven en één vanuit Woerden. De summiere visitatie op de openbare parkeerplaats bij het Philips Stadion geschiedt door de stewards. Er gaan dit jaar veel minder supporters mee dan voorgaande jaren. PSV wijt dit aan de invoering van het uitkaart systeem.

Briefing

De briefing van de stewards vindt mondeling plaats, en is informeel van sfeer. Er wordt vanuit gegaan dat de stewards ervaren zijn en precies weten wat ze moeten doen. Na de briefing ontvangen de stewards de scanners voor de uitkaarten. Hiervoor wordt geen aparte instructie meer gegeven. De scanners geven de pasfoto weer van de houder van de uitkaart, waardoor controle of de supporter toegelaten mag worden tot de bussen mogelijk is.

Instappen bussen bij Philipsstadion

De bussen arriveren op tijd op de parkeerplaats bij het Philipsstadion. Om ongeveer 9.30 uur start de instapprocedure. De meeste supporters komen per auto. Ze rijden de parkeerplaats op, parkeren de auto en lopen naar de bus. Het is een open terrein en er zijn geen tourniquets of poort waar supporters doorheen moeten. De supporters stellen zich in rijen op bij de bussen die genummerd zijn. Twee stewards staan bij de deur van de bus. Een om de kaart te controleren en een om te fouilleren/visiteren.

De supporters hebben een (seizoen-)clubkaart, een uitkaart met pasfoto en een omwisselbiljet met foto.

De uitkaart wordt met behulp van scanners gecontroleerd, in enkele gevallen wordt echter het omwisselbiljet gescand. In het beeldscherm van de scanner verschijnt de pasfoto van de eigenaar van de uitkaart.

Door de stewards wordt bekeken of deze foto klopt met de persoon die voor hen staat.

Namen van supporters waarvan de uitkaart nog niet gekoppeld is en die nog niet in het bezit zijn van een uitkaart (een tiental personen), maar zich hier wel voor hebben aangemeld, staan in uitdraai van e-mails die de stewardcoördinator bij zich heeft. Deze supporters moeten een legitimatiebewijs tonen. Dit gebeurt buiten de rij, bij de stewardcoördinator die op de parkeerplaats rondloopt. Dit verloopt wat ongestructureerd omdat de supporters soms eerst naar de assistent stewardcoördinator wordt gestuurd. Maar ook omdat de stewardcoördinator ook nog andere zaken tussendoor regelt en omdat deze supporters van de stewardcoördinator krijgen te horen dat het goed is, teruglopen naar de bus en daar weer terug worden gestuurd naar de stewardcoördinator.

Na de controle van de uitkaarten vindt bij de toegang tot de bus een fouillering plaats door de stewards die meereizen met de betreffende bus.

De tassen worden gecontroleerd op drinken, dit mag niet mee in de bus.

Pakjes, blikjes en flesjes worden in beslag genomen, maar soms mogen blikjes fris mee de bus in.

De hele instaprocedure verloopt overzichtelijk en rustig. Supporters wachten rustig in de rij op hun beurt. Zij werken goed mee aan de fouillering en tonen nauwelijks protest als er blikjes drinken e.d. moeten worden afgegeven.

Vertrek, reis en aankomst bussen

Het vertrek van de bussen vindt plaats op aangeven van de stewardcoördinator. Dit verloopt rustig. Per bus reizen 2 stewards mee, een voor en een achterin de bus. De stewards mogen in de bussen frisdrank (in blikjes) en koffie/thee verkopen. Tijdens de reis is het rustig in de bussen.

Onderweg wordt een geplande stop gemaakt op de parkeerplaats bij Gilze-Rijen om nog 8 supporters in te laten stappen.

Onderweg in de bus delen de stewards de toegangskaarten voor het stadion uit.

De aankomst van de PSV supporters in Den Haag verloopt zonder problemen. Het cluster arriveert omstreeks 12.00 uur. Alle PSV bezoekers zaten om 12.10 uur in het uitvak.

In het vak

Tijdens de wedstrijd is het in het bezoekersvak rustig. Er wordt geen vuurwerk afgestoken en positieve spreekkoren overheersen, een aantal keren wordt Haagse Joden geroepen. De stewards (van PSV en ADO Den Haag) staan op de trappen, langs de lexaanwand en beneden voor het vak. Als het rustig blijft kijken veel stewards niet naar de supporters maar naar de wedstrijd. De supporters gedragen zich netjes. Het is koud op de tribune, in de schaduw, in de wind.

Vertrek supporters

De spelers van PSV bedanken na afloop van de wedstrijd kort de supporters. Hierna verlaten de supporters van PSV de bezoekersvakken rustig en

lopen snel naar de gereedstaande warme bussen.

Op het moment dat de beide bezoekersvakken leeg zijn, worden de tribunes geïnspecteerd, door zowel stewards van ADO Den Haag als PSV. PSV heeft 1 stewardcoördinator en 1 vaste steward die altijd het uitvak schouwen na vertrek van de supporters i.v.m. het schade verhaal/aansprakelijkheid.

Er zijn geen beschadigingen aan het vak. Als alle supporters en stewards zijn ingestapt geeft de politie het teken dat de bussen kunnen gaan rijden. De terugreis is verder zonder problemen verlopen.

3.9 Infrastructuur

Het Zuiderpark is een oud stadion. ADO Den Haag gaat in de loop van het volgend seizoen verhuizen naar het nieuw te bouwen stadion bij het Prins Clausplein. Wanneer in 2007 het nieuwe stadion in gebruik wordt genomen, zal de leiding en coördinatie van de justitiële maatregelen geschieden door de recherche van het bureau Ypenburg/Leidschenveen. Dit betekent dat andere rechercheurs de taak van het bureau Zuiderpark gaan overnemen. De gedachte is dit via een overgangsregeling tot stand te brengen.

Buiten het stadion

Het Zuiderparkstadion ligt in een park tussen allemaal woonwijken. Uitsupporters komen altijd met een verplichte bus-combiregeling. Er is geen treinstation in de buurt en er is weinig parkeerruimte. De aanvoerroute van de buscombi's gaat door de omliggende woonwijken. Achter het stadion langs is een speciale weg gemaakt om de bussen veilig naar het uitvak te kunnen leiden.

In het stadion

Het stadion biedt in totaal plaats aan 11.500 toeschouwers en is verdeeld in 4 sectoren: Noord, Oost, West en Zuid. Het bezoekersvak ligt aan de korte oostzijde. De andere helft van de oosttribune wordt als buffervak gebruikt. De 'harde kern' supporters van ADO Den Haag zitten op de Aad Mansveld tribune, vak Midden Noord. Zoals geschreven in 3.4.1 is van de commandoruimte in het stadion te klein.

3.10 Spreekkoren

De voorbespreking tussen arbitraal kwartet, de veiligheidscoördinator en de vertegenwoordiger van gemeente én politie en de auditor van de KNVB verloopt efficiënt. De spreekkorenprocedure wordt doorgenomen. De veiligheidscoördinator wordt door de politie gecompimenteerd voor zijn heldere uiteenzetting van de gang van zaken

Tijdens de wedstrijd blijkt dat in de commandokamer met enige regelmaat uit de vakken, beginnende spreekkoren of wat er op lijkt worden gemeld. Het gaat veelal om koren vanuit het uitvak (Haagse Joden) die telkens enkele malen worden gescandeerd. Op basis van eerdere ervaringen bij de KNVB waarbij een soortgelijke zaak geseponneerd is, wordt hier niet tegen opgetreden. Ook het bananenlied tegen Beasley wordt getolereerd. Dit is overigens zeer kleinschalig en kortdurend, maar doet zich 2 keer voor. Men is wel zeer alert op spreekkoren en met name ook op het gebruik van het woord 'kan-ker'. Eenmaal wordt richting Cocu kortstondig een dergelijk koor aangeheven. De spreekkoren die worden aangeheven zijn van korte duur en houden vanzelf weer op. Ingrijpen is niet nodig.

Mochten spreekkoren langdurig aanhouden dan treedt het stappenplan in werking. Daarbij wordt de stadionspeaker ingeschakeld en worden de stewards geactiveerd om supporters aan te spreken. Mocht dit niet baten, dan zullen er positieve spreekkoren via de geluidsinstallatie gedraaid worden om de supporters aan te sporen om de club op een positieve wijze te steunen.

3.11 Handhaving stadionverboden

ADO Den Haag heeft op het moment van de wedstrijd 44 landelijke stadionverboden. Dit is gezien de historie en omvang van de harde kern supporters van ADO Den Haag een kleiner aantal dan voorheen. De stewards/beveiligers bij de toegangscontrole beschikken over de lijst van namen van supporters met stadionverboden. Pasfoto's worden hierbij niet gebruikt, de clubcard is voorzien van een pasfoto. PSV heeft in verhouding met de grote achterban weinig stadionverboden. Supporters met een stadionverbod hebben geen geldige uitkaart en kunnen dus per definitie niet mee met de combiregeling waarvoor een uitkaart met pasfoto verplicht is.

De gemeente Den Haag stelt een stadionomgevingsverbod in voor supporters met een stadionverbod. Het voorgenomen experiment van deelname aan een meldingsovereenkomst voor supporters met een civiel stadionverbod is nog niet gebruikt.

Bij de uitvoering van een strafrechtelijk stadionverbod is in Den Haag een proef gedaan met een schorsing van de voorlopige hechtenis als een alternatieve benadering van de meldingsplicht. Daarbij werd door de weeks de voorlopige hechtenis geschorst en vanaf een uur voor de wedstrijd tot een uur erna gold de hechtenis wel en moest de supporter met stadionverbod zich melden. Aan het eind van het seizoen was de zitting en werd de straf alsnog uitgesproken onder aftrek van de reeds uitgezeten hechtenis.

3.12 Preventief Supportersbeleid

Het aantal stadionverboden is fors teruggelopen, via het publieksbureau (samenwerking, politie, jeugdzorg/kinderbescherming/reclassering, welzijn Escamp en ADO) worden ook alternatieve trajecten uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld het onderhoud van terreinen en worden vergrijpen die te licht zijn voor stadionverbod wel aangegrepen voor gesprekken en alternatieve mogelijkheden. Men probeert er bovenop te zitten en een verbinding te leggen met wat er in de wijken gebeurt.

4 Conclusies

De conclusies en aanbevelingen in dit hoofdstuk zijn opgesteld op basis van de observaties van het Auditteam van de voorbereidingen en de wedstrijd-dag. Daarnaast is er gebruik gemaakt van de inhoud van het convenant, de APV en de diverse draaiboeken.

4.1 Beleid

Conclusie

In het algemeen is de wedstrijdorganisatie is door alle ketenpartners gedegen voorbereid en goed uitgevoerd. De wedstrijd kent een grondige voorbereiding en een rustig verloop, er zijn geen incidenten en geen aanhoudingen. Ten opzichte van het onderzoek dat het Auditteam in 2003 heeft uitgevoerd naar ongeregelheden bij ADO Den Haag - Ajax is er veel verbeterd ten aanzien van vermindering politie-inzet en samenwerking tussen partners. De lijnen van het Landelijk Beleidskader worden goed gevolgd.

Convenant en APV

Den Haag heeft een uitgebreid convenant dat voldoet aan de afspraken zoals vastgelegd in het Landelijk Beleidskader.

Het enige algemene aandachtspunt is dat niet de supportersvereniging, maar de supporterscoördinator ondertekenaar is van het convenant. Het is wenselijk om de supportersvereniging, die circa 2000 leden vertegenwoordigt, rechtstreeks te betrekken bij het vaststellen van het convenant. Desgewenst ondersteund door de supporterscoördinator.

De Algemeen Plaatselijke Verordening is minder uitgebreid dan in sommige andere gemeenten. Het Betaald Voetbal wordt niet apart benoemd, maar valt in de APV onder het organiseren van sportwedstrijden. Volgens de politie bieden de artikelen in de APV voldoende mogelijkheden om maatregelen te nemen ter voorkoming van voetbalvandalisme of om adequaat in te grijpen bij incidenten. Ook omdat er in Den Haag geen problemen zijn met uitsupporters die buiten de combiregeling om reizen.

In 2007 betreft ADO Den Haag een nieuw stadion in een nieuwe omgeving, waarbij wellicht niet altijd een verplichte combiregeling voor bezoekers opgelegd hoeft te worden. Het Auditteam heeft in eerdere rapportages de landelijke trend gesignaleerd dat supportersgroepen de dag(en) voorafgaand aan de wedstrijd de confrontatie zoeken. In het licht van deze beide ontwikkelingen doet het Auditteam de volgende aanbeveling:

Aanbeveling

Bij gelegenheid van de ingebruikname van het nieuwe stadion beveelt het auditteam aan dat onderzocht wordt of de APV, conform het model APV van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, moet worden aangepast. De aanpassingen betreffen onder andere de volgende punten:

- een duidelijke definitie van Betaald Voetbal;
- optreden bij ordeverstoringen;
- het opvolgen van bevelen;
- het reguleren van supportersstromen;
- wijziging van de gebiedsontzegging en het alcoholverbod voor rond het nieuwe stadion.

4.2 Uitvoering

Inschaling

De afgelopen jaren was deze wedstrijd ingedeeld als B-risico. De wedstrijd is dit jaar ingedeeld in de hoogste risicocategorie, C. Dit op verzoek van de politie vanwege de incidenten vorig jaar, waarbij de bussen met PSV supporters onderweg naar het stadion met stenen zijn bekogeld en de wedstrijd na spreekkoren gestaakt is. In Den Haag wordt standaard een buscombiregeling opgelegd aan de bezoekers. De hogere inschaling heeft daarom alleen consequenties voor de politie-inzet.

Tussen de supporters van ADO Den Haag en PSV is geen grote rivaliteit, er zijn vooraf geen aanwijzingen dat er spanningen zijn tussen de supportersgroepen. De belangrijkste reden voor een hogere inschaling dan voorgaande jaren is dat de politie wil voorkomen dat de PSV-bussen weer bekogeld worden.

Conclusie

De risico-inschaling is naar mening van het auditteam een grensgeval. De criteria hiervoor zijn niet volledig inzichtelijk. Gezien de geringe rivaliteit zou het risico B kunnen zijn, gezien de incidenten van vorig jaar is gekozen voor risico C. Het Auditteam kan daar begrip voor opbrengen.

Aanbeveling

Het landelijk ontwikkelde risicoanalyse formulier moet zo spoedig mogelijk in de Raad van Hoofdcommissarissen worden besproken, worden bekrachtigd door de korpsbeheerders en worden ingevoerd zodat beter inzichtelijk wordt en verantwoord kan worden waarom voor bepaalde inschaling wordt gekozen.

Politie-inzet

De politie-inzet is iets lager dan vorige jaren, ondanks dat de wedstrijd een risico C in plaats van een risico B-indeling had. Er is veel inzet op verkeer, er is geen geüniformeerde politie in het stadion. Een week voor de wedstrijd gespeeld wordt is bekend dat niet de verwachte 600 maar slechts de helft: 280 PSV-supporters naar Den Haag komen. Er is geen actuele dreiging voor een confrontatie tussen supportersgroepen (informatiepositie). Toch wordt de politie-inzet niet naar beneden bij gesteld.

Aangezien het accent van de politie-inzet lag op het beveiligen van de route van de supportersbussen en er maar 1 cluster van 5 supportersbussen naar Den Haag komt in plaats van de verwachte 2 of 3 clusters had afschaling overwogen kunnen worden.

Conclusie

Als een week voor de wedstrijd bekend is dat er veel minder uitsupporters komen en er geen informatie is die wijst op een dreigende confrontatie dan moet het nog mogelijk zijn om de politie-inzet bij te stellen. In dit geval was daar reden toe.

De politie in Den Haag werkt voor deze wedstrijd deels met multitasking van politietaken. Dit is mogelijk omdat gedurende de wedstrijddag de taken van de politie verschuiven. Deze multitasking leidt tot een efficiëntere politie-inzet zonder dat dit direct ten koste gaat van de veiligheid. Daarmee heeft de politie eerdere aanbevelingen van het Auditteam opgepakt.

Conclusie

De politie inzet in Den Haag is lager dan voorgaande jaren. Mede dankzij multitasking dat goed past binnen de landelijke en lokale beleidsafspraken om de politie-inzet rond voetbalwedstrijden te verminderen.

Infrastructuur

De stadionomgeving met aanvoerroutes door woonwijken, maakt de route voor de supportersbussen van de bezoekers naar het stadion moeilijk te beveiligen. De nadruk van de veiligheidsorganisatie van de politie ligt op een veilige aan- en afvoer PSV-supporters, een veilige busroute. Hier is de politie Haaglanden goed in geslaagd.

In het nieuwe stadion op een nieuwe locatie is de situatie van aanvoerroutes totaal anders. Dit heeft gevolgen voor de wedstrijdorganisatie en de mogelijkheden om supportersgroepen beter te scheiden en biedt de mogelijkheid om minder verplichte combiregelingen op te leggen.

Vorbereiding

Conclusie

Tussen de ketenpartners zijn goede afspraken gemaakt, de overleggen en de andere communicatie tussen de partijen was helder.

Er is een verschil van inzicht geweest tussen PSV en de Haagse gemeente en politie over het gebruik van vlaggenstokken. In de kern van de zaak is dit een maatregel die voor al het publiek in het ADO stadion geldt, en niet specifiek voor PSV-supporters. In veel andere stadions geldt deze maatregel niet. Het is zaak om dergelijke afwijkingen en de achtergrond daarvan goed te communiceren aan de supporters.

ADO stewards

ADO Den Haag heeft een klein stewardkorps, aangevuld met particuliere beveiligers en geleende stewards van Excelsior en Sparta. De briefing van de stewards was heel duidelijk, het optreden van de stewards is correct, ook fouilleren ze goed. Een deel van de veiligheids- en plaatstoewijzingstaken wordt uitgevoerd door studenten, beveiligers en andere stewards.

Aanbeveling

ADO Den Haag moet ervoor zorgdragen dat de mix van beveiligers en servicemensen voldoende op de hoogte is van de uitvoering van beleidsafspraken en veiligheidsmaatregelen bij een crisissituatie. Bij de jaarlijkse calamiteitenoefening samen met politie en hulpdiensten, zou dit een aandachtspunt moeten zijn.

ADO

ADO Den Haag heeft ondanks een oud stadion de veiligheidsorganisatie goed voor elkaar. ADO experimenteert goed met technische mogelijkheden. Het is aannemelijk dat er een preventieve werking uitgaat van dergelijke technische maatregelen. Het is van belang om deze experimenten grondig te blijven evalueren, ook naar de effectiviteit van de ingezette technische mogelijkheden. De KNVB heeft de taak om deze ervaringen op landelijk beleidsmatig niveau te verspreiden.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling Auditteam

Het Auditteam is als volgt samengesteld:

Voorzitter

- Margo Vliegenthart

Leden

- Cees Bakker
- Jan Franssen
- Cees Ottevanger
- Gerard Beelen
- Henk Wooldrik

Het wedstrijdbezoek is uitgevoerd door Margo Vliegenthart, Jan Franssen, Henk Wooldrik en Cees Bakker. Ondersteuning is verleend door Gea Schaap van DSP-groep.

Bijlage 2 Overzicht personele inzet politie Haaglanden

Cdt. Stadion	Stadion	1
Liaison Stadion	Stadion	2
Supportersbegeleiders	Stadion	16
Cdt. Openbare Orde	Zuiderpark	3
Paraat Peloton	Binnenring	50
Beredenen (Paarden)	Zuiderpark	12
Hondengeleiders	Zuiderpark	4
Verkenningseenheid	Regio	16
Videovoertuig	Regio	4
Cdt Vervoer	Regio	2
Motorrijder	Regio	5
Cdt Verkeer		1
Motorrijder tbv verkeersregelaars	Regio/verkeerskring	3
Verkeersregelaars	Regio/verkeerskring	15
Commandant ME		3
Pelotonscommandant		2
I en K-sectie		50
Bijstand ME Rotterdam / Rijnmond		25
Cdt AE –AC/EG		2
Eenheden ArrestatieEenheid		18
Ondersteuningseenheden		16
Hokkenwagen	Zuiderpark	6
Cdt. Recherche	HB	1
Recherche Coördinator	HB	2
Rechercheurs	HB	11
Arrestantenvervoer	Zuiderpark	6
Bureau ME		2
OCC		12
PLD/helikopter		2
Totaal		292